Összefoglaló jelentés

az építőipari ágazatban működő munkáltatók foglalkoztatási gyakorlatának célvizsgálata

[2019. március 25. - április 18.]

A munkaügyi hatóság a 2019. évi országos hatósági ellenőrzési terv szerint **2019. március 25. és április 18.** között lefolytatta az építőipari ágazatban működő munkáltatók foglalkoztatási gyakorlatának célvizsgálatát. Ezt a célzott vizsgálatot az indokolta, hogy ennek a területnek a vállalkozásai körében az elmúlt időszakban az ágazat fellendülésével párhuzamosan nőtt a súlyos jogsértések száma. Az építőiparban folyamatosan emelkedett a feketefoglalkoztatás és az ágazatban működő vállalkozások voltak felelősek a legtöbb munkavállaló bejelentésének elmulasztásáért az elmúlt években.

Építőipar	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	12 516	11 659	8 182	10 609	11 976	10 739	10347	8402
Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	2905	2491	3309	4163	3963	4489	4863	3834
Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya	23,21%	21,37%	40,44%	39,24%	33,09%	41,80%	47,00%	45,63%

A munkaügyi hatóság célja a foglalkoztatók által elkövetett legsúlyosabb jogsértések feltárása volt.

Ennek megfelelően a célvizsgálat **fő iránya**

- a foglalkoztatási jogviszonyok rendezettsége, különös tekintettel az írásba foglalt munkaszerződés és bejelentés nélküli, illetve színlelt szerződéssel történő foglalkoztatásra, a munkaerő-kölcsönzéssel kapcsolatos jogszabályok megtartására, valamint a harmadik országbeli állampolgárok foglalkoztatásának szabályszerűségére,
- a munkavállalók anyagi biztonságát, megélhetését érintő – munkabér mértékére és védelmére vonatkozó – jogszabályok megtartása,
- a kötelező legkisebb munkabér és garantált bérminimum biztosítására vonatkozó szabályok betartása,
- a munkavállalók pihenéshez való jogának érvényesülése,
- a munkaidőre és az azzal kapcsolatos adatok nyilvántartására vonatkozó jogszabályok megtartása

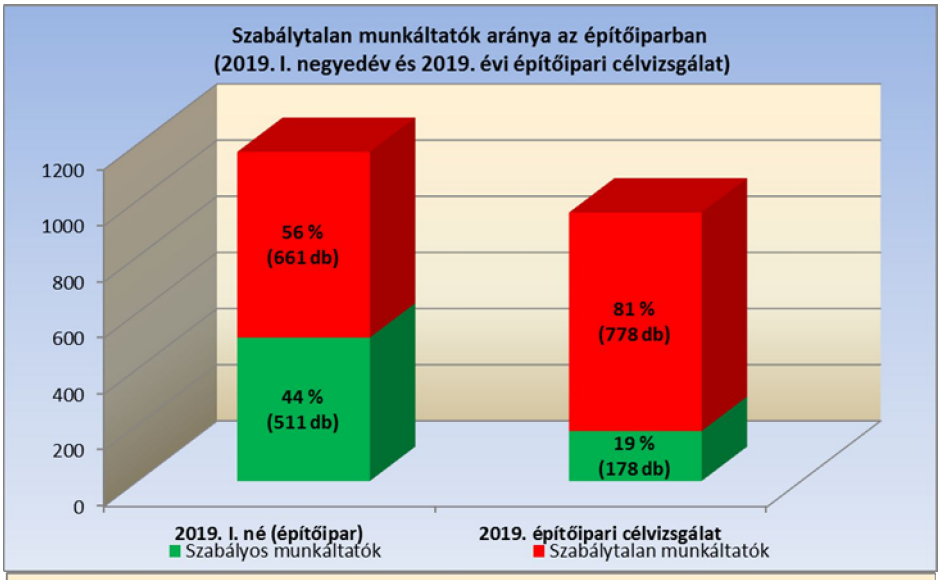
A célvizsgálat kiemelten az építőiparra fókuszált, így ellenőrzések történtek többek között lakóházak, apartmanok, építésén, különböző festési, felújítási munkálatokkor, aszfaltozás, térkövezés és burkolás során, nyílászárócsere, hűtés-fűtésrendszer kivitelezésekor és különböző bontási tevékenység végzésekor.

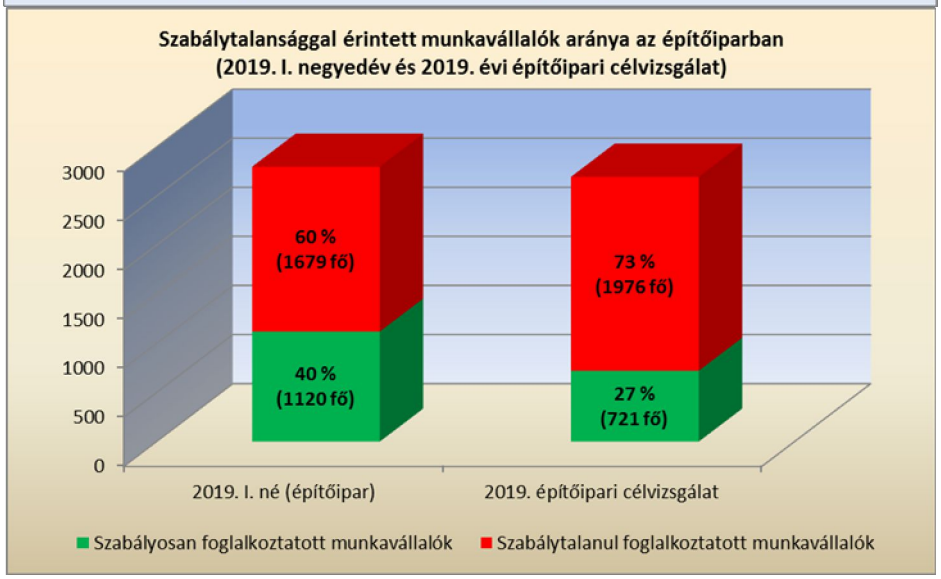
A munkaügyi ellenőrzések és eljárások egy része még folyamatban van, így a megállapítások a jelentés elkészítésekor ismert tényeken, adatokon alapulnak.

1. Ellenőrzési adatok

A célvizsgálat **956** vállalkozás - 2 697 munkavállalóját érintő - foglalkoztatási gyakorlatát vizsgálta. Az ellenőrzések **a munkáltatók 81 %-nál** tártak fel a vizsgálatba vont **munkavállalók 73%-át érintő** valamilyen **munkaügyi jogsértést**.

Ez az eredmény lényegesen rosszabb a 2019. március 31. napjáig tapasztalt általános adatokhoz képest, ahol a munkaügyi hatóság 5 887 munkáltatót ellenőrzött, a vizsgálatok során a foglalkoztatók 60 %-nál (3 507 db) tárt fel munkaügyi jogsértéseket, amelyek az ellenőrzés alá vont 22 880 munkavállaló 51 %-át érintették (11 776 fő).
Ugyancsak rosszabb a célvizsgálat eredménye a 2019. első negyedéves építőipari eredményeknél, ahol 1 172 ellenőrzött munkáltató 56 %-ánál (661 db) találtak valamilyen munkaügyi szabálytalanságot és a 2 799 ellenőrzés alá vont munkavállaló 60%-át (1 679 fő) érintette valamilyen szabálytalanság.

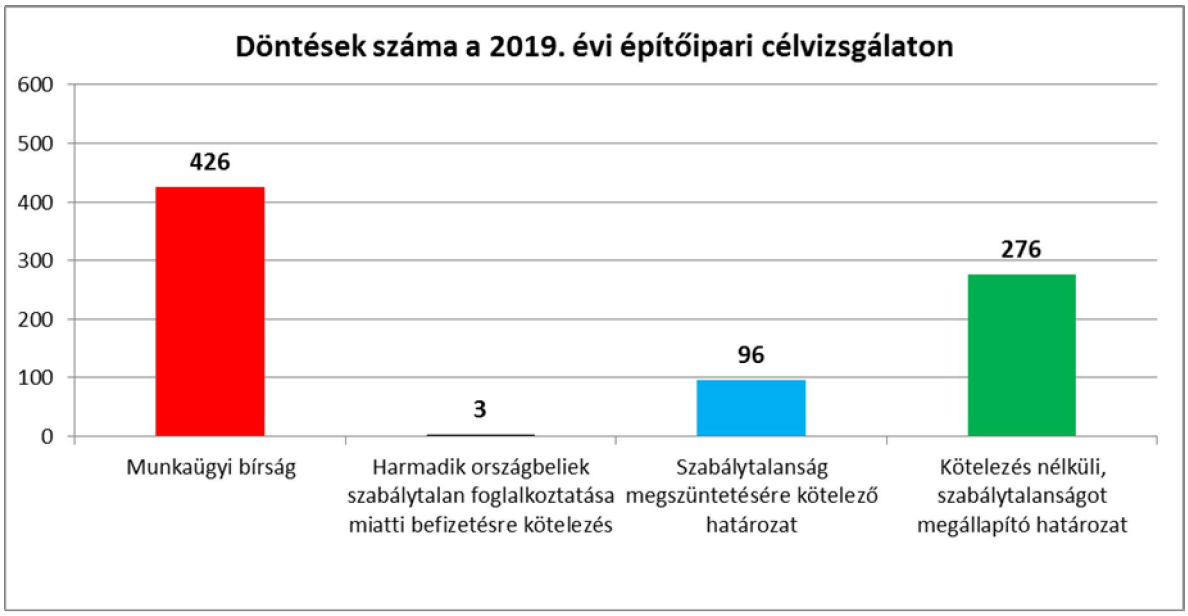

A célvizsgálat egyik kiemelt célpontja a **feketefoglalkoztatás** feltárása volt, mely az építőiparban évek óta a leggyakoribb szabálytalanság és ebből ágazatból kerül ki messze a legtöbb bejelentés nélküli munkavállaló. Az ellenőrzésbe vont **2 697** munkavállalóból **34,78 %** (**938** munkavállaló) jogviszonya volt rendezetlen. Ez az elmúlt 3 év (2018, 2017, 2016) országos adataitól pozitívabb

és egybevág a 2019. évi I. negyedéves tapasztalatokkal, mely szerint **a szabálytalanság 2019-ben mérséklődött az ágazatban**.
Erre a pozitív elmozdulásra magyarázat lehet az is, hogy mind a munkaügyi hatóság, mind az adóhatóság előre bejelentetten végez 2019-ben vizsgálatokat az ágazatban.

	Építőipari célvizsgálat
Ellenőrzéssel érintett munkavállalók száma	2697
Feketén foglalkoztatott munkavállalók száma	938
Feketén foglalkoztatott munkavállalók aránya	34,78%

A szabálytalanságok egy része olyan súlyos volt, illetve ismételt szabályszegésnek minősült, hogy a jogsértések miatt a jelenlegi adatok alapján **426 db munkaügyi bírság** kiszabása, valamint 96 szabálytalanság megszüntetésére irányuló kötelezés, 276 szabálytalanságot megállapító határozat várható. Az ellenőrzéssorozat során harmadik országbeli állampolgárok szabálytalan foglalkoztatására is sor került, mely miatt 3 db központi költségvetésbe történő befizetésre kötelezést szabott ki a munkaügyi hatóság.

Az **ellenőrzések 19,7%-a (188 db) során társhatóságok is közreműködtek**. A célvizsgálat speciális tárgya miatt ezúttal „csak" 3 társhatósággal (a kormányhivatalok munkavédelemi feladatokat ellátó szervezeti egységei, a Nemzeti Adó-és Vámhivatal és a rendőrség) történt közös együttműködés.
Külön említést érdemel Budapest, mely a célvizsgálat időszaka alatt 93 munkáltató ellenőrzésébe vont be társhatóságot, továbbá Győr-Moson-Sopron megye, ahol 20 ellenőrzés történt, ami azt jelenti, hogy a társhatósággal való együttműködés több mint fele ebben a két megyében valósult meg, továbbá Csongrád és Veszprém megyében is aktív társhatósági együttműködés valósult meg.

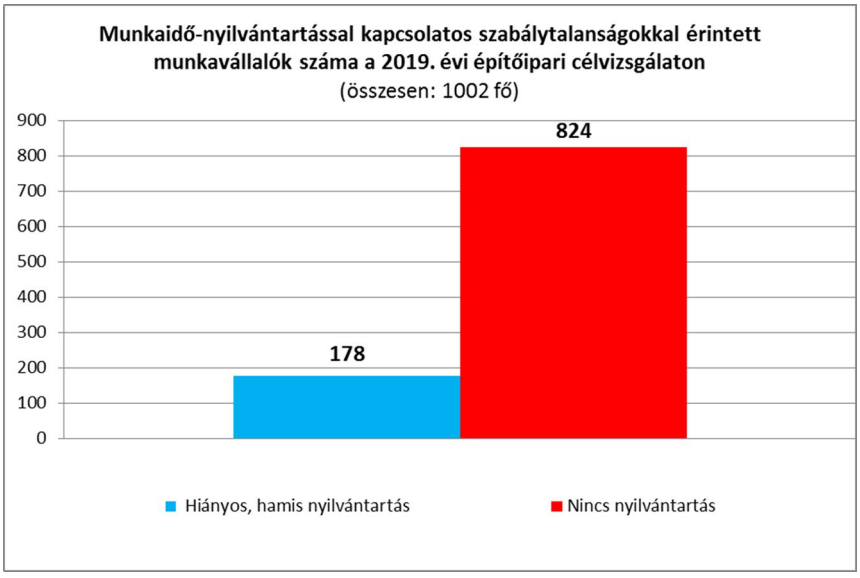
2. Tipikus jogsértések

A célvizsgálat során - az előzetes várakozásoknak megfelelően – **feketefoglalkoztatás** miatt kellett a leggyakrabban intézkednie (50 %) a munkaügyi hatóságnak. A **jogsértéssel érintett**

munkavállalók közül 42%-nál (a már előzőekben említett 938 fő) volt megállapítható a feketefoglalkoztatás, így elmondható, hogy ez a szabálytalanság érintette a második legmagasabb munkavállalói létszámot a munkaidő-nyilvántartás után.

Az elmúlt évek tapasztalatainak megfelelően kiemelkedő volt a **nyilvántartási kötelezettség megszegése** (hiányos, hamis nyilvántartás, illetve nyilvántartás hiánya) is. Az intézkedések 39 %-át ezek a jogsértések adták és a legnagyobb munkavállalói érintettséget (1002 fő) vonták maguk után. A célvizsgálat is megerősítette azt a tapasztalatot, hogy az építőiparban rendszerint egyáltalán nincs munkaidő-nyilvántartás, az imént említett 1002 fő 82,2 %-át érintően (824 fő) egyáltalán nem vezettek semmilyen nyilvántartást.

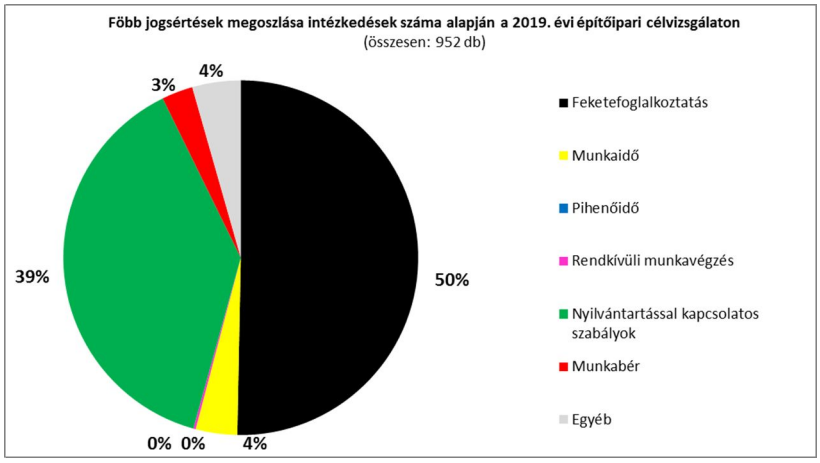
Szándékos munkáltatói magatartásra utal, amikor a munkaidő-nyilvántartás nincs a munkavégzés helyén, a későbbiekben a hatóságnak megküldött iratanyag alapján pedig jellemzően nem állapítható meg jogsértés, pedig számos esetben áll fenn a gyanúja annak is, hogy a munkavállalókat a megengedettnél többet foglalkoztatják. Az építőiparban fokozottan igaz, hogy nem is akarnak a munkáltatók munkaidő-nyilvántartást vezetni, hiszen az visszamenőleg is igazolná mind a bejelentés nélküli foglalkoztatás tényét, mind a munkaidővel, illetve pótlékfizetéssel kapcsolatos előírások megszegését. A foglalkoztatók gyakran hivatkoznak arra, hogy a jelenléti ív elázik, vagy elveszítik azt a munkavállalók, vagy „éppen most a másik autóban maradt” (azon munkavállaló autójában, aki az ellenőrzés napján szabadságon volt).

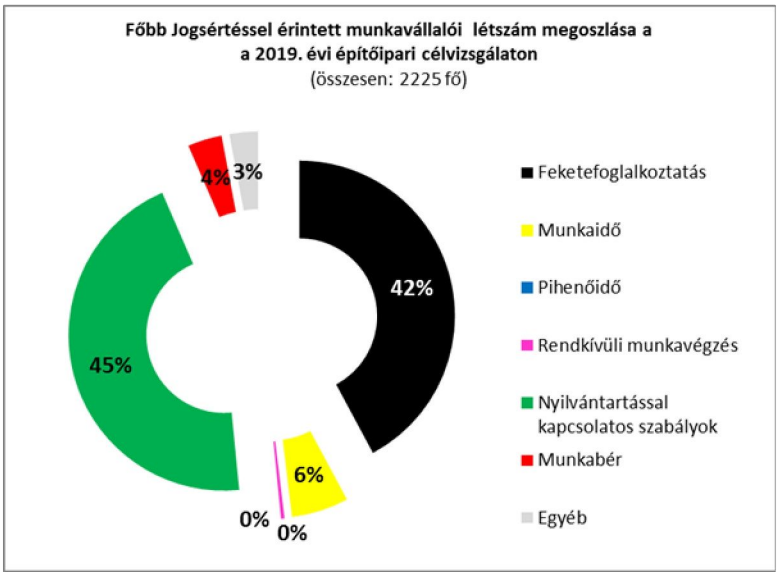

A **munkaidővel**, **munkabérrel** és **egyéb jogsértéssel** kapcsolatos szabálytalanságok az intézkedések mindössze 11 %-át tették ki, mely az előzőleg említett munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos visszaélésekre vezethető vissza, ugyanis e nélkül gyakorlatilag lehetetlen ellenőrizni, hogy a munkavállalók szabályosan vannak-e foglalkoztatva.

Bács-Kiskun megyei tapasztalat, hogy a munkabérrel kapcsolatosan - sokszor a szakmunkásokat is segédmunkásként jelölik meg a munkaszerződésekben, eltitkolják, hogy szakmunkát végeznek, így nem kell a garantált bérminimumot megfizetniük.
A munkabérrel kapcsolatos szabályok megsértése a célvizsgálat során nem tartozott a tipikus jogszabálysértések közé. A rendezett munkaviszonnyal rendelkező munkavállalók esetében a munkáltatók igyekeztek megfelelni ezen előírásoknak.
Feketefoglalkoztatás esetén a munkáltatók a munkavállalókkal megállapodott összeget, amely nagyságrendekkel meghaladta a minimálbért, vagy a garantált bérminimum összegét, kifizették. Az ágazatot érintő munkaerőhiány miatt sem engedhetik meg maguknak a munkáltatók, hogy a munkabérekkel kapcsolatban ne tartsák magukat a munkavállalóval kötött megállapodáshoz. A

képet mindazonáltal árnyalja a munkaszerződés nélkül foglalkoztatás viszonylag magas aránya, hiszen ezekben az esetekben a munkáltató „zsebbe” fizet, tehát hivatalos munkabér nem állapítható meg.

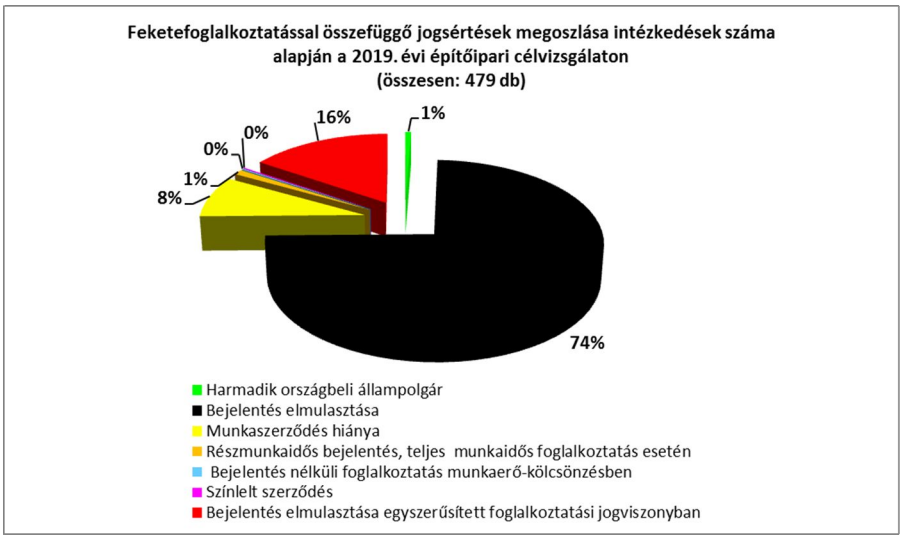

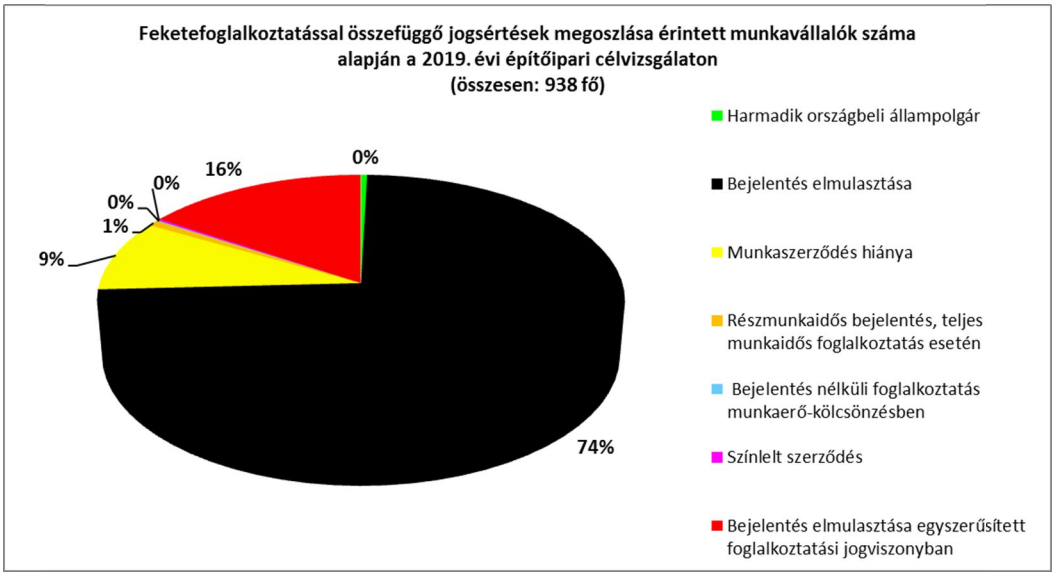
3. A fekete foglalkoztatás megjelenési formája

Az elmúlt évek tapasztalataival egyezően továbbra is a munkaviszonyban foglalkoztatottak **bejelentésének elmulasztása** volt a leggyakoribb előfordulási forma, emellett jelentős az **egyszerűsített foglalkoztatás keretében dolgozók bejelentésének elmulasztása** is. Megállapítható, hogy az építőiparban a feketefoglalkoztatás 89,3 %-a a bejelentés elmulasztásával valósul meg. (Hozzá kell azonban tenni ez nem csak az építőipar sajátossága, minden ágazatban a bejelentés elmulasztása a kimagasló megjelenési forma a feketefoglalkoztatással kapcsolatosan.)

A **munkaszerződés nélküli** foglalkoztatás volt még mérhető a célvizsgálat során, a feketefoglalkoztatás többi megjelenési formája – teljes munkaidőben történő munkavégzés **részmunkaidőben** történő bejelentése és **színlelt szerződéssel** történő foglalkoztatás – nem jellemző az építőiparban.

A célvizsgálat adatai szerint nem jellemző a **harmadik országbeli állampolgárok** engedély nélküli foglalkoztatása, mindössze 4 ilyen munkavállalót foglalkoztattak munkavállalási engedély nélkül. Egyedi eset továbbá, hogy egy munkavállalót munkaerő-kölcsönzés során bejelentés nélkül foglalkoztatott egy munkáltató Vas megyében.

A feketefoglalkoztatás során leggyakrabban úgy valósul meg a jogsértés, hogy a munkavégzés megkezdése előtt szóban egyszerűsített foglalkoztatásban állapodnak meg a felek, de a munkavállalók bejelentése nem történik meg az ellenőrzés megkezdése előtt. A bejelentések elmaradása esetén a munkáltatók változatos magyarázatokkal próbálták kimenteni magukat, pl. nem tudta elérni a könyvelőt; úgy tudta, hogy a könyvelő bejelentette a munkavállalót; nem ért rá reggel, mert annyi dolga volt; elfelejtették bejelenteni, a munkaszerződés elkészítése folyamatban van. A jogsértések okaként gyakori hivatkozási alap még a jogszabályok ismeretének hiánya, a határidők rövidsége, próbamunka és a szakemberhiány is.
A munkavállalók gyakran úgy nyilatkoztak –egyértelműen előzetes munkáltatói kioktatás hatására -, hogy csak az ellenőrzés napján kezdtek dolgozni, leplezve ezzel az esetleg hosszabb ideje fennálló jogsértést *(„mindenki ma kezdett”*).

Ami a bejelentés nélküli foglalkoztatás „motivációját” illeti, két eshetőség fordul elő az építőiparban. Egyrészt (és sajnos ez a gyakoribb) egyáltalán nem áll a munkáltató szándékában bejelenteni a munkavállaló jogviszonyát, mely egyértelműen a közterhek elkerülése miatt történik, másrészt – főleg nagyobb, egyszerűsített munkavállalói létszám esetében – egy-egy munkanap bejelentése véletlenül elmarad, amit egyébként a munkaidő-nyilvántartáson fel is tüntetnek. A munkáltatók elmondásuk szerint szakemberhiánnyal küzdenek, így ezt a hiányt egy-egy napot

dolgozó „idegen” alkalmazottakkal pótolják. Ilyen esetekben sokszor az iratok hiánya miatt, feledékenységből elmarad az alkalmi munkavállalók jogviszonyának bejelentése.
Ott azonban, ahol a közterheket kívánják elkerülni, – és ez a nagyobb réteg – teljesen mindegy, hogy munkaerőhiány vagy munkanélküliség (munkaerő többlet) van, nem teszik meg a bejelentéseket.

A tudatos jogsértést támasztja alá az a gyakorlat is, hogy sok esetben a helyszíni ellenőrzés megkezdését követően – munkavállalói telefonos jelzés hatására – a munkáltatók pár percen belül bejelentik az illegálisan dolgozó alkalmazottakat. Ez szintén arra utal, hogy a jogsértő munkáltató ismeri jogszabályi kötelezettséget és a bejelentés teljesítésének előírt módját, valamint a bejelentés megtételéhez szükséges munkavállalói adatokkal már a munka megkezdése előtt rendelkezik. Ugyanakkor – bízva a hatósági ellenőrzés adott napokon, időszakban való elmaradásában – azt a bejelentés megtételével megbízott könyvelőirodának csak abban az esetben adja meg, illetve saját maga csak akkor teljesíti törvényi kötelezettségét, ha már elkerülhetetlen a bejelentés teljesítése.
Főleg a nehezen megközelíthető helyeken tevékenykedő munkáltatók bíztak a hatósági ellenőrzés elmaradásában, az elmenekülés lehetőségében. Érezhető volt az a tudatos magatartás, nyilatkozat a dolgozók részéről, amire a munkáltatók azért oktatták ki őket, ha ellenőrzés van, akkor milyen magatartás tanúsításával lehet esély a szabálytalanság feltárásának megakadályozására.

Probléma továbbá az alvállalkozói láncolat is. Itt a fővállalkozó – alvállalkozó – további alvállalkozók láncolataiból következően a sor végén vannak azon munkáltatók, amelyek kisebb vállalkozások lévén a kétkezi, fizikai munkákat végzik el és – elmondásuk szerint – már szinte rá vannak kényszerülve arra, hogy szabálytalanul foglalkoztassanak munkaerőt, mivel a sor végére érve kevés pénz jut a vállalkozásnak az elvégzendő munkáért. A munkáltatók bíztak abban, hogy tevékenységüket nemcsak ellenőrzés, hanem az egyéb adó- és járulékfizetési kötelezettségeik mellőzésével tudják megoldani. De akadt olyan is, amikor a bejelentés nem szándékosan, hanem a napi feladatok hosszú sora miatt véletlenül nem történt meg időben.

A munkáltatók ellenőrzése az építőiparban, egyes esetekben továbbra is hosszadalmas ügyintézést igényel az alvállalkozói láncolatok felderítése és az együttműködés hiánya miatt. Az építés-kivitelezési munkaterületeken változatlanul komoly ellenőrzési feladatokat jelent a foglalkoztató kilétének megállapítása. A megrendelőt, fővállalkozót általában nem érdekli (legalábbis a tapasztalatok ezt mutatták), hogy a munkaterületen munkát végző munkavállalók kinek az alkalmazásában állnak és a foglalkoztatásuk bejelentése megtörtént-e. A hatóság munkatársainak az építkezésen kell felkutatniuk azt, hogy mely cég foglalkoztatja a munkavállalót/kat, mert több esetben csak annak a becenevét ismerték, aki szólt nekik, hogy van építőipari segédmunkára lehetőség. Ezeket a munkavállalókat sem foglalkozás egészségügyi orvos, sem munkavédelmi szakember nem látja, a legalapvetőbb szabályokkal sincsenek tisztában és csak reménykednek, hogy valaki valamikor kifizeti őket.
Budapesten például sor került a pesti-, és a budai oldalon is egy-egy nagy építkezés ellenőrzésére, ahol egyszerre legalább tíz munkáltató, és legalább 50 fő munkavállaló végzett munkát. Ezeken az ellenőrzéseken az egyik munkáltató (bejegyzés alatti cég) vezetőjét, aki 3 munkavállalót foglalkoztatott feketén a munkaterületen, a rendőrök elvitték a helyszínről, mert körözés alatt állt. Egy másik 6 fős brigád az ellenőrzés megkezdésekor homlokzatszigetelési munkát végzett, de mire megkezdődött velük a nyilatkozat felvétel, már azt állították, hogy csak ma jöttek először a helyszínre, és csak megbeszélésre várnak (kb. 2 órája), munkáltatójukat nem tudták megnevezni, csak „Bélára” hivatkoztak. Miután az építésvezető kioktatásra került a fővállalkozói felelősség eshetőségéről, a hatóság munkatársai megtudták a 6 főt foglalkoztató munkáltató nevét.
Vas megyében, több ágazatban súlyos munkaerőhiány van, ami az ellenőrzések alkalmával is nyomon követhető, a megyében a feketefoglalkoztatás nem jellemző, legtöbbször a keleti

megyékből érkező és az építőiparban segédmunkásként dolgozó munkavállalókat érik bejelentés nélküli foglalkoztatáson.
Szintén ellenőrzési tapasztalat, hogy alvállalkozói láncolatban vannak a cégek, nem egy esetben 4-5 alvállalkozó is felderítésre kerül, és hetekbe telik végigkövetni és tisztázni a tényleges munkáltató mivoltát. E tekintetben az építési napló adatai is hiányosak, bizonyításra nem alkalmasak.
Többször csak a fővállalkozói felelősség alapján tudják felderíteni a tényleges foglalkoztatót. Esetenként azonban, ha tudják már, hogy „elkapták az embereket" feketefoglalkoztatás miatt, és vélhetően bírság lesz az ügy vége, egy bedőlés előtt/alatt álló céget jelölnek meg foglalkoztatóként, vélhetően utólag írnak egy vállalkozási szerződést, amely okiratot az azt aláíró felek érdekazonossága miatt azonban a hatóság csak hosszas bizonyítás nyomán tud megcáfolni.
Ezek az **úgynevezett „bukó" cégek**, amelyek felszámolás vagy kényszertörlés stb. alatt, vagy annak közelében állnak.

Általánosságban elmondható, hogy az építőipari ágazatban is súlyos problémát jelent a munkaerőhiány. Igaz ez mind a szakképzettséget igénylő munkakörök (kőműves, burkoló, villanyszerelő, ács), mind a szakképzettséget nem igénylő munkakörök (segédmunkás) esetében. Mindezek mellett érdekes adat a feketefoglalkoztatás igen magas aránya.

Többször találkoznak az ellenőrzések során természetes személy foglalkoztatóval. Ezekben az esetekben – ahogy a célvizsgálat során is – a munkáltató nem rendelkezik vállalkozással, sokszor az építtető tulajdonos nem is tudja, hogy a megbízott szakember nem vállalkozó, vagy maga az építtető tulajdonos a magánszemély munkáltató, aki jóhiszeműen megállapodik egy „szakemberrel", akiről azt hiszi, hogy legális vállalkozással rendelkezik, és nem bizonyosodik meg ennek valódiságáról.

4. Összegzés

Az építőipari ágazatban működő munkáltatók foglalkoztatási gyakorlatának célvizsgálata **vegyes tapasztalatokkal zárult**.

- A célvizsgálat **956** vállalkozás - 2 697 munkavállalóját érintő - foglalkoztatási gyakorlatát vizsgálta. Az ellenőrzések **a munkáltatók 81 %-nál** tártak fel a vizsgálatba vont **munkavállalók 73%-át érintő** valamilyen **munkaügyi jogsértést**.
- Az ellenőrzésbe vont **2 697** munkavállalóból **34,78 %-ot** (**938** munkavállaló) érintett **feketefoglalkoztatás**. Ez az elmúlt 3 év (2018, 2017, 2016) országos adataitól pozitívabb és egybevág a 2019. évi I. negyedéves tapasztalatokkal, mely szerint az építőiparban **a szabálytalanság 2019-ben mérséklődött az ágazatban**, de ennek ellenére a feketefoglalkoztatás **továbbra is nagymértékű**.
  Erre a pozitív elmozdulásra magyarázat lehet az is, hogy mind a munkaügyi hatóság, mind az adóhatóság előre bejelentetten végez 2019-ben vizsgálatokat az ágazatban.
- A legtöbb munkavállalót érintő szabálytalanság a **munkaidő-nyilvántartás** hiánya volt. Az építőiparban rendszerint egyáltalán **nincs** munkaidő-nyilvántartás, melyek **elfedik** az egyéb szabálytalanságokat is.
- Az építőiparban a **feketefoglalkoztatást** a munkáltatók legtöbbször **szándékosan** követik el.
- A munkaügyi ellenőrzést megnehezítik, továbbá a feketefoglalkoztatást segítik elő az építőiparban jelentkező **alvállalkozói láncolatok**.

- Általánosságban elmondható, hogy az építőipari ágazatban is súlyos problémát jelent a **munkaerőhiány**.

Melléklet

Példatár

1. Bács-Kiskun megyében 2019. áprilisban tartottak helyszíni ellenőrzést egy építési területen (főtér felújítás). A helyszínen 7 fő végzett segédmunkát, földmunkát akik nyilatkozatuk szerint egyszerűsített foglalkoztatás keretében kerültek alkalmazásra napi 8 órában, a munkabérük 8000 Ft/nap nettó bér. A munkavállalók elmondásuk szerint az ellenőrzés napján kezdték meg a munkát, munkaszerződést nem írtak alá, csak szóban állapodtak meg a munkáltatóval. Megállapítást nyert, hogy a munkavállalók bejelentése nem történt meg sem munkaviszony, sem egyszerűsített foglalkoztatás keretében az illetékes adóhatóság felé. Az építésvezető elmondása szerint nem ezzel a céggel kötött megállapodást, hanem egy másik céggel, amely cégre vonatkozóan az építési naplót bemutatta, és ott is ez a 7 fő szerepelt, a bemutatott dokumentum szerint már előző nap is ott dolgoztak.
2. Baranya megyében egy templom felújítás munkaterületén 2019. márciusban munkaügyi ellenőrzést tartottak. Munkavégzés közben találtak 2 munkavállalót, akik alkalmi foglalkoztatásra hivatkoztak. Az eljárás során megállapítható volt, hogy a munkáltató a 2 főt az illetékes adóhatósághoz megtett bejelentés nélkül foglalkoztatta több napon keresztül. A munkavállalók tanúvallomásaikban előadták, hogy 800 forint/óra ellenében segédmunkás munkakörben végezték munkájukat. A munkavégzésről szóban állapodtak meg. Megállapítást nyert továbbá, hogy 4 munkajogviszonyban foglalkoztatott munkavállaló esetében a munkáltató nem tartotta be a munkaidő-nyilvántartás vezetésére vonatkozó előírást, azzal, hogy a nyilvántartásokat a munkavállalók nem tudták bemutatni.
3. Békés megyében a célvizsgálat keretében munkaügyi ellenőrzés került lefolytatásra egy egyéni vállalkozót érintően, aki 2 munkavállalót foglalkoztatott az ellenőrzés napján. Az egyikőjük kőműves szakképesítéssel rendelkezett és az épület hőszigetelését végezte, míg társa segédmunkát végzett. Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a munkavállalók már előző héten is a munkavégzési helyen dolgoztak hétfőtől-péntekig, de a szakképesítéssel rendelkező munkavállaló bejelentése nem történt meg.
4. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 2019. március végén egy építési munkaterületen helyszíni hatósági munkaügyi ellenőrzésre került sor, ahol a munkáltató részéről 7 munkavállaló végzett munkát. Az ellenőrzés során 1 munkavállaló írásos munkaszerződéssel bejelentett munkaviszony keretében, 4 munkavállaló szóbeli megállapodás alapján egyszerűsített munkaviszonyban, míg 2 munkavállaló szóbeli megállapodás alapján írásos munkaszerződés nélkül végzett munkát. Az ellenőrzés során 4 munkavállaló előadta, hogy a ellenőrzés napján reggel 8 órától kezdődően végeznek munkát, mely munkavégzésről személyesen a munkáltató képviselőjével állapodtak meg szóban, írásos egyszerűsített munkaszerződést nem kötöttek. Két munkavállaló úgy nyilatkozott, hogy az ellenőrzés napján reggel 8 órától szóbeli megállapodás szerint munkaviszonyban végeznek munkát, a munkavégzésükről személyesen az ügyvezetővel állapodtak meg szóban, az adataikat leadták a munkaszerződés elkészítéséhez, azonban írásos munkaszerződést még nem írtak alá. Az érintett 6 munkavállaló segédmunkás munkakörben, teljes munkaidőben, 8-16 óra 30 percig tartó napi munkaidőben, 30 perc étkezési idő biztosításával teljesített munkavégzést. A 6 munkavállaló a helyszíni munkaügyi ellenőrzés időpontjában munkaidő-nyilvántartást bemutatni nem tudott, nyilatkozatuk szerint azt a helyszíni

ellenőrzés időpontjáig nem vezettek. Az ellenőrzéskor 1 munkavállaló bejelentett munkaviszony keretében, teljes munkaidőben végzett munkát, azonban a munkaidejéről munkaidő-nyilvántartást 2019. március hónapra vonatkozóan bemutatni ő sem tudott, az nem volt a munkavégzés helyszínén. Az érintett munkavállaló előadta, hogy a munkaidejét hetente a hét utolsó napján írja be minden esetben. A munkavállalók a munkaterületen kerítés építését végezték, feladatuk volt a beton keverése, hordása, a zsalukő vasalása, anyagmozgatás, pakolás, takarítás. A munkavégzésükhöz szükséges feltételeket, munkaeszközöket a munkáltató biztosította. A munkavállalók munkavégzésüket a munkáltató utasítása, ellenőrzése és irányítása szerint végezték. A szóbeli megállapodás alapján munkaviszonyban foglalkoztatott munkavállalók bejelentése nem történt meg a helyszíni ellenőrzés megkezdéséig.

5. Április elején, Budapesten egy áruház átépítésénél tartottak munkaügyi ellenőrzést. A helyszínen több brigád is dolgozott, festők, takarítók, rakodómunkások. Ellenőrzés alá vontak egy 5 tagú festő brigádot, a brigádba tartozó munkavállalók megneveztek egy kft-t munkáltatójukként. Az egyik munkaügyi ellenőr telefonon beszélt az építésvezetővel, aki megerősítette, hogy a megnevezett kft-vel kötöttek szerződést a festési munkálatokra, és megadta a cég adatait. A foglalkoztatásra irányuló nyilvántartások (munkáltatói adószámra történt) lekérdezése szerint egyik munkavállaló bejelentése sem történt meg. Mivel a munkavállalók egy része nem rendelkezett személyi iratokkal (otthon hagyta, illetve elveszítette), másik része nem volt hajlandó együttműködni az ellenőrzés lefolytatásában, harmadik része pedig csak később került elő, így a helyszínen megbízható adatok hiányában csak részleges ellenőrzés volt lehetséges. A brigádvezető magatartása teljesen ellenséges, elutasító volt, csak hosszas győzködés után volt hajlandó alávetni magát az ellenőrzésnek és jegyzőkönyvezés közben is többször közölte, hogy nem hajlandó válaszolni a feltett kérdésre. Kifogásolta, hogy az ellenőrök keresztkérdéseket tettek fel, közölte, hogy nem ad választ arra a kérdésre, hogy mennyi a bére, javasolta, hogy az ellenőrök inkább kérdezzék az ügyvezetőt, és fejezzék be további kérdések feltevése nélkül a jegyzőkönyvet, igyekezett az ellenőrzést ellehetetleníteni. A brigádvezető a próbanapos munkavállalót arra utasította, hogy hagyja el az ellenőrzés helyszínét. A próbanapos munkavállalót az egyik munkaügyi ellenőr hívta vissza az ellenőrzés helyszínére, meggyőzve őt, hogy vegyen részt az ellenőrzésben. Ez a munkavállaló innentől fogva együttműködött, egyértelműen a brigádvezető utasítására próbálta kivonni magát az ellenőrzés alól. A helyszínen egy másik brigádot (takarítók) is megpróbáltak ellenőrzés alá vonni, de az egyik munkavállaló telefonon felhívta vélhetően a munkáltatóját, aki valószínűleg arra utasította őket, hogy hagyják el az építkezés helyszínét. Rendőri segítség híján ez a brigád eltávozott a helyszínről, őket így nem lehetett ellenőrzésbe vonni. A hivatalban, az elektronikus nyilvántartásban végrehajtott ismételt lekérdezés alapján megállapítást nyert, hogy 2 munkavállaló bejelentése megtörtént egy a helyszínen nem említett „másik” kft.-hez, további 2 munkavállaló bejelentése szintén megtörtént utóbbi kft-hez, azonban nem a munkaviszonyok létesítésének időpontjától kezdődően. Mindkét fő esetében jelentős eltérés volt az adatbázis adatai és a jegyzőkönyvi nyilatkozatok között (a brigádvezető esetében majdnem 3 hónap, a másik munkavállaló tekintetében több mint 6 hónap). A munkavállalók nyilatkozatai alapján munkaszerződéssel mind a 4 fő rendelkezett, azonban a helyszínen nem volt munkaidő-nyilvántartás, úgy tudták, hogy a munkaidő-nyilvántartást a központban vezetik. A cégjegyzék szerint a munkavállalók által megnevezett kft. ügyvezetője és tulajdonosa, valamint az adatbázis bejelentési adatai alapján azonosított „másik” kft. ügyvezetője és tulajdonosa ugyanaz a személy. A próbanapos munkavállaló foglalkoztatója a tanú

nyilatkozata szerint az a kft., mely a fővállalkozótól szerződésben vállalta a festési munkálatok elvégzését.

Hivatkozott ellenőrzés példa arra, hogy az építőiparban rendőrök nélkül nem mindig sikeres a munkaügyi ellenőrzés és, hogy a munkáltatói/munkavállalói együttműködés hagy „kívánnivalót" maga után. Az ügyben az is látható, hogy a cégtulajdonosok több cégük közül a számukra „megfelelőhöz" próbálják bejelenteni a munkavállalókat.

Az esetek egy részében ezek az úgynevezett „bukó" cégek, amelyek felszámolás vagy kényszertörlés stb. alatt, vagy annak közelében állnak.

6. Csongrád megyében 2019. áprilisban a Nemzeti Adó- és Vámhivatallal közösen egy építési munkaterületen megtartott ellenőrzés során 6 munkavállaló végzett munkát, melyből 2 munkavállaló bejelentése nem történt meg. Az érintett munkavállalók egybehangzóan elmondták, hogy az ellenőrzés napján kezdtek el dolgozni. A helyszínen tartózkodott a munkáltató képviseletre jogosultja, aki elmondta, tud arról, hogy a 2 munkavállaló napi bejelentése nem történt meg. Továbbá elmondta, hogy a két munkavállaló vonatkozásában bértámogatást szeretne igénybe venni a cég, ennek intézése jelenleg folyamatban van. A feltárt szabálytalanságok miatt a munkaügyi hatóság munkaügyi bírságot szabott ki a munkáltatóval szemben. Mindemellett a foglalkoztató foglalkoztatási támogatásra irányuló szándéka okán, a munkaügyi hatóság tájékoztatta a jogsértésről az illetékes állami foglalkoztatási szervet.

7. Fejér megyében 2019. március végén lefolytatott munkaügyi ellenőrzés során egy munkáltató 3 munkavállalót foglalkoztatott rendszeresen egyszerűsített foglalkoztatás keretében segédmunkás és villanyszerelő munkakörben. Megállapítást nyert, hogy 2 munkavállaló bejelentése nem történt meg egy-egy napra az illetékes adóhatóság felé.

8. Győr-Moson-Sopron megyében 2019. áprilisban megtartott munkaügyi ellenőrzés alapján megállapítást nyert, hogy a munkáltató 10 - kőműves, segédmunkás és betanított munkás munkakörű - munkavállalót foglalkoztatott. A munkáltató a munkaügyi ellenőrzés megkezdésének időpontjában 3 munkavállalót, szóbeli megállapodás alapján, írásba foglalt munkaszerződés és a területileg illetékes szerve felé történő bejelentés nélkül foglalkoztatott. Az egyik munkavállalót a munkaügyi ellenőrzés megkezdésének időpontjában már 24. napja foglalkoztatták „feketén". A munkáltató 7 munkavállalót legálisan, írásba foglalt munkaszerződéssel és bejelentéssel, de jogszerűtlenül, 2019. március 15. napján, munkaszüneti napon foglalkoztatott. A munkáltató képviselője elmondása szerint tisztában volt azzal, hogy szabálytalanságokat követett el a NAV területileg illetékes szerve felé bejelentés nélkül és az építőiparban munkaszüneti napon jogszerűtlenül történő foglalkoztatással kapcsolatban, de nyilatkozata szerint „rákényszerült", mert a megemelkedett minimálbér- és garantált bérminimum miatt nehéz a megemelkedett járulékokat kigazdálkodni és a határidőket tartani kell, még akkor is, ha emiatt a munkavállalóknak munkaszüneti napon is munkát kell végezniük.

9. A munkaügyi hatóság állami tisztviselői munkaügyi ellenőrzést tartottak 2019. március végén egy Hajdú-Bihar megyei építési területen, ahol egy magánszemély munkáltató 5 munkavállalója végzett munkát munkaszerződés és az illetékes adóhatósághoz történő bejelentés nélkül. A munkáltató elismerte a szabálytalanságot vállalta a szabálytalanságok megszüntetését, a hatósággal együttműködő volt.

10. 2019. áprilisban, Heves megyében helyszíni ellenőrzést tartottunk. Az ellenőrzés alkalmával megállapításra került, hogy a munkáltató 8 munkavállalót 2019. március és 2019. április hónapokban több alkalommal egyszerűsített foglalkoztatás keretében, a Kft. törvényes képviselőjével történt szóbeli megállapodás alapján alkalmazott. A

munkavállalók építőipari segédmunkás munkakörben, 07 órától 15 óráig tartó munkaidőben, nettó 11.500,- Ft/nap munkabérért végeztek munkát, melyet a hónap végén fizetett meg részükre a munkáltató. A munkáltató 4 munkavállalója esetében több munkanapra nem teljesítette a bejelentéseket az ellenőrzés megkezdéséig. A lefolytatott bizonyítási eljárás során a Kft. törvényes képviselője az ellenőrzés megállapításait megismerte, arra nyilatkozatot tett, melyben elismerte a szabálytalanság elkövetését.

11. 2019. áprilisban egy Jász-Nagykun-Szolnok megyei egészségház építésénél helyszíni munkaügyi ellenőrzést tartott a hatóság, ahol 6 munkavállalót találtak munkavégzés közben, akik burkolást, szegélykövezést végeztek segédmunkás munkakörben. A 6 munkavállalót alkalmi munkavállalóként kívánta foglalkoztatni a munkáltató, bejelentésükre az ellenőrzés napjára vonatkozóan nem került sor és velük a munkáltató nem foglalt írásba munkaszerződést.

12. Egy építés-kivitelezési munkaterületen 5 munkavállaló dolgozott az ellenőrzés időpontjában egyszerűsített foglalkoztatás keretében 2019. áprilisban, Komárom-Esztergom megyében. A munkavállalók közül 4 fő bejelentéssel rendelkezett, azonban 1 fő estében a bejelentési kötelezettségét a munkáltató nem teljesítette a munkavállaló munkába állását megelőzően. A munkáltató az ellenőrzés helyszínén 4 munkavállaló munkaidejével kapcsolatos adatokról nyilvántartást nem vezetett.

13. A célvizsgálat során egy Nógrád megyei művelődési ház felújítás munkavégzési helyén munkaügyi ellenőrzés lefolytatására került sor. A munkáltatónál 1 fő végzett munkát, aki előadta, hogy egyszerűsített foglalkoztatás keretében, szóbeli megállapodás alapján dolgozott a munkáltató alkalmazásában, segédmunkás munkakörben. A munkavégzést 08:00 órakor kezdte meg, a megállapodás szerinti munkabére 7.000,- Ft/nap összegű volt, feladata cserepek pakolása volt, melyet a cégvezető határozott meg, ő irányította és felügyelte a munkavégzést. A munkáltató képviseletre jogosult tisztségviselője megerősítette az elhangzottakat és hozzátette, hogy a munkavállaló foglalkoztatásának bejelentése a tárgynap reggelén megtörtént, mely azonban nem fedte a valóságot, mivel a munkáltató a munkavállaló tárgynapon történt foglalkoztatása vonatkozásában a munkaügyi ellenőrzés megkezdését követően, annak hatására tett egyszerűsített foglalkoztatási jogviszonyra irányuló bejelentést az adóhatóság felé.

14. Munkaügyi ellenőrzést tartottak 2019. áprilisban, ahol a munkáltató részéről munkavégzés közben találtak 2 munkavállalót, akik egy családi ház építkezésén segédmunkásként dolgoztak Pest megyében. A homlokzatszigetelés dűbelezését végezték. Az egyik munkavállaló bejelentése nem történt meg, aki nyilatkozta, hogy a munkáltatóval munkaszerződést nem írtak még alá. Nem alkalmi munkáról volt szó, a munkabér pontos összegében még nem állapodtak meg, de a minimálbér összegét meg fogja kapni. A helyszínen tartózkodott a munkáltató, akit ügyfélként meghallgatunk, elmondta, hogy a munkavállaló bejelentése adminisztrációs hiba miatt nem történt még meg.

15. 2019. áprilisában Somogy megyében egy építési területen került sor munkaügyi ellenőrzésre. Egy munkáltató alkalmazásában az ellenőrzött munkavégzési helyen az ellenőrzés időpontjában két munkavállaló szóbeli megállapodás alapján, egyszerűsített foglalkoztatás keretében, alkalmi jelleggel végzett munkát, 8.000.- forint összegű napibér ellenértékért, szobafestő, mázoló munkakörben. A munkavállalók munkavégzését a munkáltató utasította, irányította, ellenőrizte, a munkaeszközöket (pl. spakli, ecset) a munkavállalók részére a Kft. biztosította. A munkavállalók előadták továbbá, hogy a munkavégzést személyesen látják el, nem egyéni vállalkozók, a helyszíni ellenőrzés napján 08:00 órakor kezdték meg a munkavégzést, de a munkáltató

az ellenőrzés napján foglalkoztatott munkavállalók jogviszonyát nem jelentette be az illetékes adóhatóság irányába.

16. A munkaügyi hatóság kormánytisztviselői 2019. áprilisban helyszíni munkaügyi ellenőrzést tartottunk Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében egy egyéni vállalkozó munkáltatónál. A helyszíni ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy az egyéni vállalkozó három munkavállalóját írásba foglalt munkaszerződés alapján heti 20 órás részmunkaidős bejelentés alapján alkalmazza a hatályos minimálbér összege ellenében. Munkavégzésükre elmondásuk alapján 08 óra 00 perctől 12 óra 00 percig kerül sor általában, az ellenőrzés időpontjában (13 óra 00 perc) azért végeztek még munkát, mert a feladat befejezése ezt indokolta. Munkaidő-nyilvántartást a helyszínen bemutatni nem tudtak. Az egyéni vállalkozó előadta, hogy a napi munkaidőn felüli munkavégzés kifizetésre kerül, melyet a bérjegyzékekkel kíván igazolni. A munkaidő-nyilvántartásokat azért nem tudták a munkavállalók állítása szerint bemutatni, mivel azokat a munkaterületről haszongépjárművével elvitte. (A fenti magyarázat egyike a számos munkaidő-nyilvántartással kapcsolatos feltárt jogsértés esetén felhozott védekezésre, a hiányosság okára. Ugyanakkor az építőipari vállalkozásoknál jellemző, hogy nincs, vagy nem vezetik a munkavégzési helyen a munkaidő-nyilvántartást, így a teljes munkaidőben történő foglalkoztatás és a rendkívüli munkavégzés ellentételezésére vonatkozó szabályok teljesülése sem, vagy csak nehezen bizonyítható az ellenőrzés során.)

17. Tolna megyében 2019. áprilisban lefolytatott munkaügyi ellenőrzés eredményeképpen megállapítást nyert, hogy a munkáltató 2 munkavállalót (munkakör: kőműves illetve segédmunkás) írásba foglalt munkaszerződés és bejelentés nélkül foglalkoztatott. A munkáltató a munkavállalókat egyszerűsített foglalkoztatás (alkalmi munka) keretében kívánta foglalkoztatni, azonban a munkáltató az ellenőrzést megelőzően a munkavállalók jogviszonyát nem jelentette be az illetékes elsőfokú állami adóhatóság felé.

18. Vas megyében az építőipari célvizsgálat keretein belül vizsgálták egy panaszos bejelentését, aki 2018 októberében egy óvoda építkezésén súlyosan megsérült. A munkaügyi ellenőrzés a munkavállaló bejelentés nélküli foglalkoztatása miatt indult. A munkavállaló csak az őt beszervező másik munkavállaló nevét tudta megmondani, így a hatóságnak egy hónapjába került a tanúnyilatkozatokat beszerezni és azokon keresztül azonosítani egy egyéni vállalkozót, mint tényleges munkáltatót, aki a sérült munkavállalót egy héten keresztül bejelentés és munkaszerződés megkötése nélkül foglalkoztatta és részére az egy hétre járó munkabért sem fizette ki.

19. Zala megyében a Nemzeti Adó-és Vámhivatal munkatársaival közösen 2019. március végén megtartott ellenőrzés során egy autómosó építésén 7 munkavállalót foglalkoztatott teljes munkaidőben a munkáltató. Közülük 6 fő egyéb egyszerű építőipari foglalkozású munkakörben, a minimálbért elérő díjazás fejében, 1 munkavállaló pedig földmunkagép és hasonló könnyű- és nehézgép kezelő munkakörben végzett munkát írásba foglalt munkaszerződéssel és bejelentéssel. A munkavállalók közül 1 fő 2018. évben, 7 fő 2016. évben kezdett dolgozni a munkáltatónál. A földmunkagép kezelő munkakör a hatályos rendelet értelmében szakképzettséget igénylő munkakör, ha a munkavállaló rendelkezik a megfelelő szakképzettséggel, akkor részére a garantált bérminimumot elérő alapbért kell megállapítani. A munkáltató 2018. évben a munkavállaló részére nem biztosította a garantált bérminimumot, alapbére 155.000,- Ft/hó összegben került megállapításra. A 2019. évi alapbére meghaladta a garantált bérminimumot, 300.000,- Ft/hó összegben került megállapításra. Meg kell jegyezni, hogy a munkáltatónál a szakképzetlen

munkavállalók 2016. évtől a minimálbérnek megfelelő alapbért kapták, 2019. évi alapbérük azonban jelentősen meghaladta a minimálbért, 200.000,- Ft/hó és 300.000,- Ft/hó közötti összegben került meghatározásra.